

HÖGSTA DOMSTOLENS DOM

meddelad i Stockholm den 21 februari 2006

Mål nr

T 1447-02

KLAGANDE

Förvaltning AB Spinetten

Ombud: Advokat AM

MOTPART

MJ

Ombud: Advokat OK

SAKEN

Fordran

ÖVERKLAGADE AVGÖRANDET

Svea hovrätts dom den 8 mars 2002 i mål T 2657-01

DOMSLUT

Högsta domstolen fastställer hovrättens domslut.

Förvaltning AB Spinetten skall ersätta MJ:s för rättegångskostnader i Högsta domstolen med artontusensjuhundrafemtio (18.750) kr, avseende ombudsarvode, jämte ränta enligt 6 § räntelagen från dagen för Högsta domstolens dom till dess betalning sker.

YRKANDEN I HÖGSTA DOMSTOLEN

Förvaltning AB Spinetten har yrkat att Högsta domstolen med ändring av hovrättens dom fastställer tingsrättens dom och befriar bolaget från skyldigheten att ersätta MJ:s rättegångskostnader vid tingsrätten och i hovrätten samt förpliktar honom att utge ersättning för bolagets rättegångskostnader där.

MJ har bestritt ändring.

Parterna har yrkat ersättning för rättegångskostnader i Högsta domstolen.

DOMSKÄL

MJ var i bilregistret antecknad som ägare till en bil med registreringsnumret XXX. Enligt ett köpekontrakt daterat den 19 januari 1999 sålde MJ:s son, DJ, bilen till RJ. Denne överlät bilen den 25 januari 1999 till ET, som i sin tur överlät den till Råsunda Bilcenter Aktiebolag (numera Förvaltning AB Spinetten) den 28 januari 1999.

Av parternas sätt att föra sin talan framgår att de är ense om att RJ inte var behörig att överlåta bilen till ET. I målet har inte kommit fram någonting som tyder på att den muntliga uppdragsfullmakt som MJ hade lämnat till DJ hade någon annan innebörd än vad de båda har uppgett, nämligen att DJ endast skulle leverera bilen till RJ och ta emot betalning.

Frågorna i målet gäller nu om antingen ET gjort ett godtrosvärv vid sitt förvärv av bilen från RJ eller om Råsunda Bilcenter Aktiebolag gjort ett godtrosvärv vid sitt förvärv från ET.

Enligt 3 § lagen (1986:796) om godtrosvärv av lösöre i lydelsen före den 1 juli 2003 (numera 2 § andra stycket) skall en förvärvare av lösöre anses ha varit i god tro endast om det är sannolikt att egendomens beskaffenhet, de förhållanden under vilka den utbjöds och omständigheterna i övrigt var sådana att han inte borde ha misstänkt att överlåtaren saknade rätt att förfoga över egendomen. Genom 1986 års lag och ytterligare genom en ändring i lagen den 1 januari 1999 skärptes, i förhållande till tidigare gällande rätt, kraven på en förvärvare som vill göra gällande godtrosvärv. På den som yrkesmässigt handlar med egendom som erfarenhetsmässigt är känslig, såsom motorfordon, ställs ännu större aktsamhetskrav än på privatpersoner.

En sådan förvärvare har en långtgående plikt att undersöka om överlåtaren har rätt att förfoga över bilen. I regel krävs att köparen, förutom att ta reda på om säljaren är upptagen i bilregistret som ägare av bilen, genom granskning av säljarens förvärvshandlingar eller genom kontakt med dennes fångesman har förvissat sig om att rätten till överlåtelse inte är inskränkt. Denna undersökningsplikt kan allt efter omständigheterna i det enskilda fallet utsträckas till att avse även tidigare förvärv.

ET har uppgett att han är handelsman och det har av hans uppgifter framgått att han yrkesmässigt handlar med bl.a. bilar och att han var bara ytligt bekant med RJ. Av de förvärvshandlingar som RJ uppvisade för honom framgick att denne ägt bilen under bara fem dagar före ET:s förvärv. Detta var en sådan omständighet som borde ha föranlett ET att till en början kontrollera med bilregistret om RJ:s fångesman, DJ, var registrerad som ägare till bilen vid försäljningen till RJ. Det har inte ens påståtts att ET gjort någon sådan kontroll och inte heller har det framkommit att han på annat sätt skaffat sig tillförlitliga upplysningar om DJ rätt att förfoga över bilen. Redan dessa omständigheter ger sålunda vid handen att ET inte fullgjort sin undersökningsplikt så att han kunnat göra ett godtrosförvärv av bilen.

ET:s överlåtelse av bilen till Råsunda Bilcenter Aktiebolag var den tredje överlåtelsen inom loppet av nio dagar. Det fanns därför särskild anledning för bolaget att kontrollera såväl ET:s som RJ:s förvärv. Det är utrett att bolaget kontaktade RJ och DJ men inte MJ, som var registrerad ägare till bilen vid den första överlåtelsen den 19 januari 1999. Bolaget har inte haft någon tillförlitlig grund för antagande att DJ var behörig att till vare sig bolaget eller ET lämna besked för MJ:s räkning. Detta innebär att även bolaget har brustit i aktsamhet när det gällt att skaffa sig tillförlitliga

upplysningar om äganderätten till bilen. Inte heller bolaget har således gjort ett godtrosförvärv av bilen.

Bolaget är till följd av det anförda skyldigt att utge ersättning till MJ för bilens värde. Om kapitalbelopp och ränta råder inte tvist.

Hovrättens domslut skall alltså fastställas.

I avgörandet har deltagit: justitieråden Svensson, Blomstrand (referent),
Lundius, Virdesten och Skarhed
Föredragande revisionssekreterare: Söderlind